

İLENMENİN ETNOGRAFİSİ: GAZİANTEP’TE BEDDUA KÜLTÜRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ETNOGRAPHY OF CURSING: A RESEARCH ON THE CURSE CULTURE IN GAZİANTEP

SEDA DİLEK GÖĞÜŞ*

Sorumlu Yazar

MEHMET TOPLU**

Öz

Beddualar Güneydoğu coğrafyasında erkekler ve sıklıkla da kadınlar tarafından söylenen kötü dileklerdir. Özellikle ataerkil düzende eril tahakküm karşısında bir tür kendini rahatlatma biçimi olarak yorumlanabilir. Hayata karşı direnişin bir biçimi olarak karşımıza çıkan ilenme kültürü maruz kalınan kötü muamelenin cezasını ilahi bir güçten beklemekle açığa çıkmaktadır. Türlü muhatapları olan bedduaların genel olarak konusu ölüm üzerinedir. Fiili olarak bir tepki veremeyince sözlü olarak tepki vermenin bir türüdür. Toplumsal sistem açısından kişilerin özellikle de kadınların yaşam dünyalarında sözlü kültürün önemli bir ögesi olarak var olan beddualar ontolojik bir olgudur, sosyolojik bir vakiadır ve kültürel bağlamında önemli bir toplumsal yükü sırtlanmaktadır. Bu çalışma Gaziantep özelinde kullanılan bedduaların özellikle X ve Y kuşağının hayatındaki yerini söylem analizi yöntemiyle incelerken Z kuşağının dünyasında neden karşılık bulmadığı ile de ilgilenmektedir. Çalışma derinlemesine görüşme tekniğinin kullanıldığı verilere dayalı etnografik bir araştırmadır. Farklı kuşaklardan 11 kişiye yöneltilen sorular ile elde edilen Gaziantep’te kullanılan beddualar söylem analizi yoluyla incelenmiştir. Yerinde gözlem ve duygu durumlarını anlayabilmek için sonrasında yedi katılımcı ile beddualar üzerine fiziki ortamda da görüşmeler sağlanmıştır. Sözlü ve yazılı kültürün farkları bağlamında ele alınan bu durum ilenmenin etnografisine dair bir harita sunmayı amaçlamış, bedduaların sözlü iletişimdeki durumunu ortaya koymayı hedeflemiştir. Sonuçta toplumsal yaşamda gündelik hayatın kolektif biçimde yaşandığı dönemlerde aile içerisindeki ataerkil hiyerarşik yapının ilenme kültürünün yaygınlığını arttırdığı düşünülmektedir. En nihayetinde kuşaklar gençleştikçe bireysel yaşamın daha görünür olduğu günümüz Gaziantep toplumunda beddua kullanımının çeşitliliği ve yaygınlığının azalması bu düşünceyi destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Halk Bilimi, Etnografi, Beddua, İlenme Kültürü, Gaziantep

Abstract

Cursing is a form of ill-wishing practiced by men and often by women as well in the Southeastern geography. Especially in the patriarchal order, it is a form of self-soothing against masculine domination. The culture of cursing, which appears as a form of resistance against life, is revealed by expecting punishment from the divine power. The curses, which have various interlocutors, are generally centered on death. It is a state of pretending to do something

Araştırma Makalesi / Künye: GÖĞÜŞ, Seda Dilek, TOPLU, Mehmet. “İlenmenin Etnografisi: Gaziantep’te Beddua Kültürü Üzerine Bir Araştırma”. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 114 (Haziran 2025), s. 381-399. <https://doi.org/10.60163/tkhcbva.1566969>

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Velî Üniversitesi, E-mail: sedagogus@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0783-5188

** Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Velî Üniversitesi, E-mail: mtoplu09@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1777-9829

when one cannot actually do anything. In terms of the social system, curses, which exist as an important element of oral culture in the life worlds of people, especially women, are an ontological phenomenon, a sociological fact and undertake an important burden in the cultural context. This study examines the place of the curses used in Gaziantep, especially in the lives of Generation X and Y, through discourse analysis, and is also interested in why they do not find a response in the world of Generation Z. The study is an ethnographic research in which data was obtained through in-depth interviews. The curses used in Gaziantep, obtained through questions directed to 11 people from different generations, were analyzed through discourse analysis. In order to understand the on-site observation and emotional states, interviews were also conducted with 10 participants in a physical environment. This situation, which is handled in the context of the differences between oral and written culture, aimed to provide a map of the ethnography of cursing and to reveal the status of curses in oral communication. As a result, it is thought that the patriarchal hierarchical structure within the family increases the prevalence of the curse culture in periods when daily life is lived collectively in social life. Finally, the diversity and prevalence of the use of curses in today's Gaziantep society, where generations are getting younger and individual life is more visible, supports this idea.

Key Words: Folklore, Ethnography, Cursing, Curse Culture, Gaziantep.

Giriş

Beddualar karşı tarafın kötü duruma düşmesini yürekten isteme, ilenme ve ilenç anlamına gelmektedir. Beddualar bir haksızlığa uğradığını düşünen kişilerin o durum karşısında duyduğu üzüntü ve acıları hafifletmek için kullanılmaktadır. Az söz ile çok duygu ve düşünceyi ifade eden içinde bulunduğu kültürün değerlerini normlarını yansıtan sembolik ve kalıplaşmış söz dizileridir.

Nesilden nesile aktarılan beddualar Türk kültür yaşamının maddi ve manevi değerlerini, geleneklerini barındıran özlü söz, kalıp ifadelerden oluşmaktadır. Zamana ve mekâna göre kullanılışları değişiklik göstermiş sevilmeyen birinin kötü duruma düşmesini ilahi güçten canı yürekten isteme olarak da tanımlanmaktadır. İstenilen şey ise çoğu zaman ölüm, hastalık, düşmanlık, güçsüzlük gibi temalarla sarılıdır (Atmaca, 2019, 42).

1. Beddua, Kargış, İlenç

Beddua, Farsçada “kötü” anlamındaki *bed* ile Arapçada “dileme, isteme” gibi bazı anlamlara gelen *dua* kelimelerinden oluşmuş birleşik isimdir (Telli ve Yavuz, 2020, 427).

Kargışlar, çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlamak için dile getirdiği kalıp sözlerdir. Söylendiği andaki duyguları ifade etmesi, o andaki ruh halini yansıtmaya açısından önem taşıyan bu sözler, insanın karakteristik yapısına, zamana, çevreye, şarta ve olaya göre değişir. Çoğunlukla toplum tarafından hoş karşılanmayan hareketleri yapan insanlar için söylenir (Harmancı, 2012, 10).

Beddualar duanın tam zıttı olan lanet, inkisar bela ve gazap belirten olumsuz sözlerden oluşmaktadır. İnsanların kendilerine, ailesine ve topluma zararı olacak muhataplara karşı oluşturduğu bir tepkidir (Elçin, 2004, 662-663). Kargış kötü dilek anlamına gelmektedir. İlenç ise kargıştan daha uzun süreli olan çeşididir. Beddua terimi de Türk-İslam kültürünün bir unsuru olarak görülebilir (Dursun, 2012, 436). Beddualar söyleyenleri psikolojik bir rahatlama ile düşünmeye sevk etmektedir. Acı sözlerin etkisinde kalan muhatap farkında olmadan toplumdaki düzen kurallarını çok fazla dikkate almaya başlar. Üzüntü sahibi olan kişi ile empati kurma gerçekleşmektedir (Kaya, 2001, 23).

Kısaca kötü dilek olarak nitelenebilecek beddua, Anadolu'nun muhtelif yörelerinde; ah, bedat, ilenç, inkisar, kargış, karış, lanet, gibi adlarla anılmaktadır. Çaresiz olan, acı çeken, kötülüğe maruz kalan bir insanın rahatlatmak, teskin olmak gayesiyle söylediği, kötü düşünce ve dilekleri kapsayan beddualar, orijinal söylemleri ve ifadeyi güçlendiren anlamsal boyutuyla günlük hayatta en fazla kullanılan kalıplaşmış sözlerdendir. (Kaya, 2007, 146-147).

Gündelik yaşamın içerisinde güzellik ve çirkinlik, sevinme ve üzülmeye, memnun olmak veya olmamak bir arada bulunmaktadır. İnsanların bu durumlarda duygu ve düşüncesini duyusal yolla ifade etmesi estetik bir şekildedir. Bu durum estetik hazzı da beraberinde getirmektedir (Tunalı, 1998, 17). Bedduaların orijinalliği de buradan ortaya çıkmaktadır. Hem muhatabı etkilemekte hem de kötülüğü olabildiğince küçük sanat eserleri olarak ortaya çıkarmaktadır.

İnsanlar kötü kabul ettikleri durumlara karşı her an kargış etmeye hazır olmuşlardır. Halk arasında da ah alan kişinin iyilik görmeyeceği, mutlaka başına bir bela geleceği gibi inanışlar vardır. “Baş edilemeyen güçlere karşı söylenen beddualar; belâ, lânet, kargış [kara alkış], ilenç, inkisâr, gazap, intizâr ifade eden menfî sözlerden oluşur. Birer sözlü kültür ögesi olan beddualar; karşıdaki kişiye (düşmana, sevgiliye, rakibe, kişinin kendisine...), bir nesneye, soyut bir varlığa, kadere, bir şehre, bir felâkete... karşı kızgınlık/kıskançlık/haset ânında söylenebileceği gibi, bir kötülük karşısındaki yenilmişlik duygusu ile ortaya çıkan bir acziyet neticesinde de söylenebilir (Bars,2014, 205).

Her ne kadar kötü bir durumu ifade eden kelime grupları olsa da insanda uyandırdığı duygular oldukça estetik bir haz duyumudur (Tunalı, 1998, 13-15). Söz konusu haksızlık ve kötü durum ortadan kalkarsa ve psikolojik rahatlama sağlanırsa kargışa başvurma ortadan kalkacaktır (Çevik, 2015, 19). Ancak bu durumun sosyolojik bir olay olduğu unutulmamalı ve devamlılığının olacağı kaçınılmaz gibi durmaktadır.

Sözel kültürler tamamen belleğe bağımlı kültürler olduklarından bilgiyi hafızada tutmak için kolaylık sağlayan bazı biçimsel ve kurgusal nitelikleri tercih etmişlerdir. Genellemeler yerine özel ve öyküsel örnekler kullanarak, sözleri ritmik; benzerlikleri ve uyumları olan seslerle kurgulayarak, bazı nitelikleri mecaz ve benzerliklerle tasvir ederek eklemlenen sözel anlatımlar, bu özellikleriyle belleğe yardımcı olmuşlardır (Erzen, 2016, 39).

Kelimelerin kalıcı ve etkin olması bilincine varan insanlar duygularını ve düşüncelerini belirli kalıplarda biçimlendirmeye ve sembolleştirmeye çalışmışlardır. Gündelik hayatta uzanan çizgiler bilinçli veya bilinçsiz belleklerinde tamamen farklı bir gösterge olmuştur. (İnceoğlu ve Çomak, 2009, 24). Anadolu ağızlarındaki bedduaların çoğunun hem tasarımları çok değişik, aktarmalı anlatımlar ile güçlü bir dil oluşturmuş, hem de hayır dualara oranla daha çok zengin ve çeşitli bir sözcük dağarcığını ortaya koymaktadır. (Aksan, 2001, 76). “Halk, genellikle bilinen beddualar kullanır. Fakat çevrenin durumu, olayın önemi ve kişinin psikolojik yapısı ile, yeni beddualar ortaya çıkabilir” (Kaya, 1997, 99). Bu unsurların zenginliği çok ciddi bir çeşitlilik sunmanın yanı sıra konuya da ışık tutmaktadır. Beddualar da dile geldiği anlardaki duygu ve ruh hâlini yansıtmaları bakımından önemlidir ve insanların karakterleri zaman, çevre ve şartlara göre değişkenlik göstermektedir.

Alkışlar, Türk halk edebiyatında günümüzde sınırları daralmış olan ve belirli bir konteks içerisinde kullanılmakta olan daha da çok nezaket ifadesi olarak kullanılan türlerdendir. Tıpkı atasözleri ve deyimlere benzer şekilde alkışlar da kişilerin konuşmalar esnasında ifade etmekte güçlük çektikleri zamanlarda kullandıkları kalıp sözlerin örnekleridir (akt. Duymaz, 2000, 15).

Beddualar ya da kargışlar da anlam bakımından alkışların zıttı olsa da kişilerin konuşma sırasında ifade ederken zorlandıkları anlarda kullandığı kalıp sözler oluşuyla alkışlarla benzer örneklerdendir.

Anlam bakımından beddualar çeşitli sınıflandırmalar içermektedir:(Atmaca, 2019, 58-68).

- Ölüm içerikli beddualar
- Eziyet ve zulüm içerikli beddualar
- Genel anlamlı beddualar
- Aile ve akraba ile ilgili beddualar
- Hastalık içerikli beddualar
- Muhatabın engelli olmasını dileyen beddualar
- Ölüm ötesi hayat ile ilgili beddualar
- Muhatabın düzeninin bozulmasını temenni eden beddualar
- Evlilikle ilgili beddualar
- Küfür olarak kullanılan beddualar
- Fakirlik temenni eden beddualar
- Yeme içme üzerine yapılan beddualar gibi bazı sınıflandırmalar bulunmaktadır.

2. Sözlü ve Yazılı Etkileşimi Yaklaşımı

Alkış ve kargışlar toplumun değer yargılarını bir tohum veya kapsül gibi ihtiva eden, kolektif bellekteki değerleri canlı tutmak amacıyla bireysel fikirleri, duyguları pekiştirmekte ve bunların yeniden üretimini kolaylaştırmakta önemli bir işleve sahiptir (Terzioğlu, 2007, 37). Ancak sözlü kültürden yazılı kültüre geçişle bazı değişimler görülmektedir. Sözlü kültürün deneyimlenmesi yazılı kültürden farklılık gösterir. Sanders sözlü kültürü şöyle tasavvur eder:

Sözlü kültürde bilgi, bireysel bir deneyim değil toplumsal bir olgudur; o yüzden kimse bir diğerinden daha aptal ya da daha akıllı sayılmaz. Kabilede anlatılan söylenceler ve öyküler, çocuklara anlatılan masallar aracılığıyla, bilgi, herkesin çevresinde ayrı ayrı dokunan ortak bir bilinci oluşturur, bilgiye herkesle birlikte varılır (Sanders, 2013, 13).

Toplumsal katkının külliyen bir kişide toplanmadığı herkesin imece usulü kendisinden bir şeyler kattığı sözlü kültür geleneğinde anlam dünyaları da birlikte inşa edilmektedir.

Ong ise (2013, 61) “Sözlü kültür veya bu kültürün izlerini taşıyan toplumlarda birine sövüp sayma, kabadayıcı isim yakıştırmanın öbür yüzü, sözlü kültürle ilgili her bağlamda bulunan bol bol övme özelliğidir” şeklinde ifade etmektedir. Sözlü kültürde bilgilerin uçucu olduğunu ve bu yüzden tekrarın önemli olduğunu söylemek mümkündür. “..... Sözlü kültürün bir üyesi ya da bir çocuk, kimi gerçekleri öykülerde, şiirlerde ve masallarda tekrar tekrar dinleye dinleye öğrenir ve sözcükler hemen buharlaşıp havaya karışacağı için can kulağıyla dinler.” (Sanders, 2013, 13).

Sanders’in belirttiği bu durum ortak bir belleğin yaratılmasında önemli rol oynar.

Walter J. Ong, Jack Goody ve İan Watt’ın sözlü yazılı kültür etkileşimi paradigmasında; sözlü kültürlerle yazılı kültürleri birbirlerinden ayıran en önemli unsurlardan birinin sözün ve kelimelerin statüsü olduğuna dikkat çekmektedir. Kelimelerin temeli sözlü iletişimde bulunur ama yazı Ong’un deyimi ile (Ong,

2013, 24) “tüm şiddeti ile kelimeleri görsel boyuta hapseder.” kelimelerin mahiyeti değişir, görsel işaretler ve şifre çözen anahtarlar haline gelirler. Burada şunu söylemek mümkündür: sözlü kültürden yazılı kültüre geçiş bir kayıptır. (Özçetin, 2020, 251). Ong “Sözlü kültürlerin ürettiği, sanat ve insanlık değerleri açısından son derece üstün sözel edimler, insan ruhuna yazının taht kurmasıyla yiter ve bir daha yaratılamaz” demektedir. (Ong, 2013, 27). Sözün ruhu sözlü kültür döneminde özgürken yazılı kültüre geçişte toplumsal yapıdaki değişikliklerle birlikte kelimeler ruhunu yitirecektir.

Goody ve Watt da sözlü iletişimin içsel fonksiyonlarının kültürel repertuarın içeriği ve aktarımı üzerinde çok önemli etkileri olduğunu belirtmektedir. Okuryazar olmayan toplumlarda dilin yapılanış biçiminin toplumsal ilişkilerin oluşumu ve yeniden üretimine bağlı olarak işlevsel bir çerçeveye oturduğunu iddia eden yazarlar soyut dilsel sınıflandırmaların pragmatik amaçlar ile bağıntısını vurgularlar (akt. Özçetin, 2020, 252). Sözlü kültürlerde dil aracılığı ile hatırlama arasında önemli bir bağ vardır. Nesnelerin hatırlanıp hatırlanamayacağı ya da nasıl hatırlanacakları olayı ise güncel ve toplumsal olan ilişkilerle belirlenmektedir (Özçetin, 2020, 252). “Dil topluluğun deneyimi ile göbekten bağlı bir şekilde gelişir. Ve birey tarafından topluluğun diğer üyeleri ile yüz yüze etkileşim içinde öğrenilir.” (Goody ve Watt akt. Özçetin, 2020, 252). Ong sözlü kültürlerde öğrenme ve belleğe kaydetme sürecinin uzun yıllar sonucunda edinildiği ve bunun için büyük bir enerji ve motivasyon gerektiğini söyler. Bunun sonucunda da fikrî denemelere ve yeniliklere karşı tutucu ve gelenekselci bir tavır ortaya çıkmaktadır: “Bilgi güç bela elde edilir ve değerlidir; toplum bunu koruyan ve eski günleri anlatabilen yaşlı ve bilge kadınlara ve erkeklere büyük hürmet gösterir.” (Ong, 2013, 57). Özçetin “yazı sonrasında matbaa, bu kişileri önemsizleştirmiş, onların yerini ise maceraperest genç nesiller almıştır” (2020, 254). Şeklinde bir yorum getirerek sözlüden yazılı kültüre geçişin kayıplarını vurgulamaktadır. Beddualar tıpkı deyimler ve atasözlerine benzer yapılardır. Bu anlamda mitlerin ve efsaneleri yaratımına yardımcı olabilirler. Nitekim Goody (2013, 340) de bu noktaya değinmektedir: “Mit- yaratma gibi bir deyim kullanmanın öncelikle bir yön gösterme fonksiyonu vardır; bu yolla kastedilen belirgin özellikler sözlü iletişimin ürünleridir, bu da genellikle bilinen haliyle ‘düşünce tarzı’ veya ‘düşünce yöntemleri’ çağrışımı yapan bir olgudur” der.

Son olarak bu yaklaşımla ilgili bir değerlendirme yapmak gerekirse sözlü kültürün hâkim olduğu toplumlarda kişiler, her toplumsal hadisede topluluğun düşünce, duygu ve eylem örüntüleri ile temas halinde olmak durumundayken okur yazar toplumlarda kişi okuma yazma faaliyetlerinin bir başınalık ile yapılan fiiller olmasından egemen kültürel geleneklerden kendisini sakınabilmektedir. Bunun yanı sıra yazının soyutluğu ve genelliği kültürel gelenekten kaçınmanın mümkün oluşu bilgi ve tecrübe arasındaki bağları git gide koparmakta ve bu durumda sözlü toplumlarda oldukça rahat sağlanan denge halinin yazılı kültürlerde tesis edilme durumunu zorlaştırmaktadır. Sonuç olarak yazı, Goody ve Watt’ın (akt. Özçetin, 2020, 254). İfadesi ile “kelimeleri nesneleştirme, kelimeleri ve anlamlarını sözlü iletişimde olamayacak kadar uzun ve yoğun incelemeye tutabilmesine olanak tanınması sebebiyle şahsi düşünceyi teşvik eder.” Yapılan bu çalışma da söz konusu insani temasların azalması bedduaların da kullanım biçimlerini değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Toplumsal yapıdaki değişiklikler, dijital teknolojilerin gelişimi gibi nosyonlar sözlü ve yazılı kültür arasındaki farkları da ortaya koymaktadır. Anlamlar, imajlar, algılar günden güne değişmekte olduğundan sözlü kültür öğeleri de değişmektedir. Çalışmada yukarıda verilen bilgiler ışığında bireysellik ve toplumsallığın da değişiminin Gaziantep’te ilenme kültürüne yansımalarının gösterilmesi amaçlanmıştır. Nitekim sözlü kültürden yazılı kültüre

geçişin bir kayıp olduğu iddiası katılımcıların yaşlarıyla ilişkilendirildiğinde, beddua kullanımı ve beddua bilgilerine bakıldığında doğrulanabilir.

Kargışlarla ilgili yapılmış bazı araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalar kargışlara çeşitli açılardan bakmakta, genel veya daha spesifik alanlar üzerinden bazı değerlendirmeler yapmaktadır.

Keskin'in 2018 yılında hazırladığı çalışma alkış ve kargışları metin ve bağlam merkezli incelemekte, söz konusu bu iki türü halk bilimi açısından ele almaktadır. Çalışma alkış ve kargışların inceleme sahasına dahil edilen diğer türlerden nasıl ayırt edilebileceğini de anlatan işlev merkezli teori ve özellikle iletişimin, konuşmanın etnografyası odaklı, gündelik hayattaki iletişimlerde konuşmanın birer türü biçiminde kullanılan alkış ve kargışları yapı, içerik ve bağlamlarına bakarak hangi özelliklere sahip olduğunu belirlemektedir.¹

Şahiner'in 2014 yılında yapmış olduğu araştırma da Gaziantep kargışlarını detaylı bir biçimde ele almakta, dua ve beddualara halk bilimsel açıdan yaklaşılmaktadır. Kent kimliğinin önemli bir çıktısı olarak görülen dua ve beddualar bu çalışmada şekil-yapı ve içerik bakımından ele alınmaktadır.²

Kuşaklar arasında bedduaların kullanımının genel bir değerlendirmesini yapan ve bedduaları söylem analizi bağlamında inceleyen bu çalışma, güncel durumu anlatması, kuşakların beddua kullanımındaki değişim ve dönüşümüne bakması, öznelere fiziki ortamlarında hangi duygu durumları içerisinde beddua kullandığını kendi ifadeleri ile anlatmasına olanak vermesi, beddua kullanımının azalmasını sözlü ve yazılı etkileşimi bağlamında tartışmaya açması ve bu gözlemleri belirli bir bölgede (Gaziantep özelinde) kullanılan beddualar üzerinden mikro yaşamlarda araştırması yönüyle diğer çalışmalardan ayrılmakta ve özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

3. Yöntem

Bu araştırmadaki temel sorunsal; X ve Y kuşağı olarak adlandırılan jenerasyonun sözlü kültürün bir unsuru olan beddualar konusundaki yüksek düzeydeki farkındalığının Z kuşağı jenerasyonunda neden karşılık bulamadığıdır. X ve Y kuşağında oluşan bu anlam dünyasının Z kuşağında karşılık bulamamasının yazılı kültür ve dijitalleşme ile organik ya da inorganik bir bağı olup olmadığı, sözlü ve yazılı kültür etkileşiminde bireysellik ve kolektifliğin etkileri de sorgulanmaktadır. Gaziantep özelinde ataerkil, geleneksel aile yapılarında belirli bir dönem oldukça popüler bir şekilde kullanılmakta olan bedduaların gündelik yaşam, pratikler ve tutumlara nasıl yansıdığı söylem analizi ile çözümlenecek ve hangi değişimler ve dönüşümleri getirdiği incelenecektir.

Yapılan bu araştırmanın evreni Gaziantep ilinin kent merkezindeki sınırlar içerisinde yaşayan Gaziantep'li kadın ve erkekleri kapsamaktadır. Bu araştırma grubundaki kadınlar ve erkekler amaçlı örnekleme yolu ile tercih edilmiştir. Amaçlı örneklemede tercih edilen örneklemin araştırmanın evrenini hangi ölçüde temsil ettiği ile ilgili değerlendiren kişinin objektif bir ölçütü bulunmaz. Bu örneklem türünde seçim, araştırmacının tamamen kendi tercihiyle göre seçim yapması ile olmaktadır. Araştırmacı kişi kendi araştırmasındaki amacına en iyi biçimde ulaştıracak olan kişileri seçmektedir (Kozak, 2014, 118). Toplamda 18 katılımcı ile yapılan görüşmelerin tamamı kent merkezinde ikamet etmektedir. Genel olarak Gaziantep'te doğmuş ve büyümüş olan bu katılımcıların ekonomik gelir seviyeleri üst ve orta seviyededir.

1 Araştırma ile ilgili daha ayrıntılı bilgi ve detaylar için bkz. (Keskin, 2018).

2 Araştırma ile ilgili daha ayrıntılı bilgi ve detaylar için bkz. (Şahiner, 2014).

Katılımcıların yaş ve cinsiyetleri ile ilgili daha fazla bilgi ekte sunulmuştur. Araştırma temel özellikleri itibari ile niteliksel bir araştırmadır. Araştırmacının veriyi elde etme süreçlerinde çalışmanın ana kuramsal çerçevesi ile alanında uzman olan şahısların, fikir ve önerilerine de başvurularak yapılandırılmış görüşmeler yapılarak ihtiyaç duyulan veriler edinilmiştir. Bu görüşmelerde sorulan sualler ve muhataptan alınmış olan cevaplar kişilerin kendi rızası ile araştırmaya dâhil edilmiştir. Katılımcılara zihinlerinde hatırladıkları ya da gündelik yaşamda kullandıkları bedduaların hangileri olduğuna dair birtakım sorular yöneltilmiş ve hatırladıkları beddua cümleleri kaydedilmiştir. Korona virüs pandemisi nedeniyle online olarak gerçekleştirilen görüşmelerin katılımcıların bedduaları kullanırken yaşadığı duygu durumları ve fiziki ortamının yeterince iyi anlaşılmasına sebep olabileceği düşünüldüğünden bu durumu bertaraf etmek ve verileri zenginleştirmek amacıyla sonradan yüz yüze görüşmeler de görüşmecilerin kendi doğal ortamında gerçekleştirilmiş ve öznelere kendi dilinden anlatılara da çalışmada yer verilmiştir. Görüşmecilerden elde edilen veriler Gaziantep’li olan tüm kadın ve erkekleri kapsayan bilgiler değildir. Bu bakımdan sadece görüşme yapılan kişilerin kendi iç dünyalarındaki inşa ettikleri anlamlara karşılık gelen izleklerdir. Bu açıdan bir genelleme yapmak doğru olmayacaktır. Görüşmeciler kaynak kişi kısıltması ile KK1, KK2, ... şeklinde ifade edilmiştir.

Söylem analizi bireyin dünyasını anlamlandırma yolunda dili nasıl kullandığına odaklanır. Çünkü dil aslında dünyayı yapılandırma ve anlamlandırmada önemli bir araçtır (Eliot akt. Baş ve Akturan, 2008, 26). Bu analiz yönteminin temelinde “değişkenlik” hakimdir. Çünkü söylem kullanılma şekline bağlı olarak düzenli ve sistemli bir şekilde değişkenlik gösterir (Baş ve Akturan, 2008, 25). Bireyler söylemi kendileri yaratmaz. Çünkü söylemler sosyal düzeyde zaten mevcuttur. Söylemin yaptığı anlamı inşa etmektir. Bu sayede toplum mevcut sembol ve anlamlar arasında ilişki kurmaktadır. Bu yolla da toplumlar fenomenler ile olgular üzerinde neyi nasıl düşüneceklerini veya iletişimi nasıl kuracaklarını söylemler yoluyla belirlerler (Potter akt. Çelik ve Ekşi, 2008, 100).

Van Dijk söylemlerin, inanç ve ideolojilerin toplumsal yeniden üretiminde ve gündelik yaşamda kullanılan dilde çok kritik bir rol oynadığını ifade etmektedir (Dijk, 2003, 13). Fairclough söylemi, “toplumsal pratiğin bir biçimi olarak dil” şeklinde tanımlamaktadır. Söylemin toplumsal bir pratik olarak tanımlanması ile aktarılacak istenenler şöyledir: Dil;

- “Toplumdan bağımsız değildir, toplumun bir parçasıdır;
- Toplumsal bir süreçtir;

Toplumsal olarak koşullandırılmış bir süreçtir, toplumun dilsel olmayan diğer bölümleri söylemi koşullandırmaktadır.” (Fairclough, 2001, akt. Ercan ve Daniş, 2019, 533). Buradan hareketle, görüşmecilerden elde edilen “beddualar” söylem çözümlemesi yöntemi kullanılarak anlamlandırılacaktır. Çünkü Gaziantep özelinde beddualar toplumsal sistemin ve bireylerin yaşam dünyalarında önemli bir yer tutmaktadır. İlenme sosyolojik bir fenomen olarak ardında toplumsal bir yükü taşımaktadır. Bu bağlamda söylem analizi yöntemi kullanarak incelenecek olan bedduaların etnografik bir toplumsal harita sunacağı düşünülmektedir. Çünkü sözlü kültür öğeleri tarihsel bağlamdan, toplumdan, kültürden ayrı düşünülemez.

Teun A. van Dijk kendi çalışmalarında, tematik ve şematik yapılardan söz etmektedir. Haber çözümlemelerini bahsettiği bu iki yapı üzerinden kurmaya çalışır. Tematik anlayışta makro “*macrostructure*” ve mikro “*microstructure*” yapıları oldukça önemlidir. Tematik çözümlemede en önemli unsur olan hiyerarşik “*hierarchical*”

structure” yapılar ön plandadır. Van Dijk, şematik çözümlemeyi açıklarken çoğunlukla durumsallığa ve yorumlara değinmektedir. Dolayısıyla anlatı veya olayın örgüsü ve yapısının değerlendirilmesi kritiktir. Durumsallıkla ilgili bilgi verilir ve artalan bilgileri de ele alınıp öyle değerlendirilmektedir. Van Dijk mikro yapı çözümlemeleri için ise, haberin cümle yapılarında yoğunlaşmaktadır. Cümle yapılarında, çoğunlukla basit cümleler ve karmaşık cümleler, çatısı bakımından da etken çatılı/edilgen çatılı cümleler, haberin kip ve zaman olarak incelenmesinde (-di’li geçmiş zaman veya -miş’li geçmiş zaman gibi) cümlelerin uzun/kısa yapıları, sözcükler ve sözcük öbeklerinin tercihi, sistematik ve hiyerarşik olarak şekillendirilmektedir. (Van Dijk, akt. İnceoğlu ve Çomak, 2009, 32). Van Dijk’a göre söylem çözümlemesinin kesin bir şekilde ayrılmış hatları bulunmamaktadır fakat bazı noktalara mutlaka dikkat edilmelidir:

- Söylemin bağlamına bakmak
- Hangi grup ya da grupların, güç ve iktidar ilişkilerinin, ihtilafların bulunduğunu çözümlemek
- Biz ve onlar ile ilgili müspet ve menfi fikirleri ortaya koymak
- Ön varsayımları ve ima edilen söylemleri açığa çıkarmak
- Kutuplaştırılmış grup kanaatlerini vurgulayan bütün biçimsel yapıya bakmak oldukça önemlidir (Van Dijk, akt. Çomu ve Haliqa, 2015, 50).

Van Dijk’ın söylem çözümlemesi tür odaklı değil metin odaklıdır. Katı kural ve kaidelerden uzak oluşu, çözümleme yönteminin haberler dışındaki başka metinler üzerinde uygulanabilmesini de mümkün kılmaktadır (Çomu ve Haliqa, 2015, 51).

4. Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

- Ekmek atlı sen yaya olasın (KK1).
- Köküne sumak suyu sıkıla (KK1).
- Han evin harab ola, yurdun yuvan dağıla (KK1).
- Yaşın yerde sayıla (KK1).
- Dilenemez dilenci olasın (KK1).
- Canından ciğerinden bulasın (KK1).
- Delik delik olasın da saraç süzek olasın (KK1).
- Yüzüne yüz evin karası çekile (KK1).
- Yağlı makaslara gelesin (KK3).
- Ulum ulum ulayasın, lep lep dökülesin (KK4).
- Ayın bayın olasın (KK2).
- Ağzına sapan daşı deye (KK3).
- Yüzün gülmeye (KK2).
- Germece gerilesin, çarmağa (çarmıh) gerilesin (KK1).
- Başını bargını (barkını) yiye (KK4).
- Başına him daşı (evin temel direği) dikile! (KK4)
- Mirazın (derdin) karnında gala (KK11).
- Eling ayaang gırıla da dös (göğüs kısmı) cöbüne gona (Elin ayağın kırılınsın da dös cebine konsun) (KK4).
- İçini dışını boyuya (KK2).
- Ömrüne doymuyasın (KK2).

- Para pençik olasın (KK5)
- Yaşın ömrün gara (kara) gele (KK6).
- Geberi galasıng (Geberip kalasın.) (KK3).
- Ciğerin ağzından gele (KK11).
- Ayağına kör mılh batasıca (Ayağına kör çivi batsın) (KK4).
- Kepeen (kepeğin) kesile. (Bu dünyadan kısmetin kesilsin) (KK5).
- Gerili serili galasın gelin. (Yataktan kalkamayasın) (KK3).
- Bedence Fransız topu deye (bedenine Fransız topu değsin) (KK2).
- Ganın içine aka! (Kanın içine aksın) (KK5).
- Allah gannıga vere eline vermeye (Allah karnına versin, eline vermesin) (KK2).
- Gara gara dert (kara kara dert) (KK4).
- Kuzzulkurt (KK4).
- Yiğidiken yılıhasın, dal ıhan devrilesin (yiğit iken yıkıl, dal iken devril) (KK5).
- Halın harap ola (Halin harap olsun) (KK4).
- Başaa daş düşe (Başına taş düşsün) (KK11).
- Çenen çekile (KK5).
- Gabir gabir gezesin de sininde yatamıyasın! (Mezarında bile rahat olama) (KK11).
- Gıran gire (bedenine dert girsın) (KK6).
- Yüzüne bastık (sıcak üzüm sırası) serile (ölesin) (KK1).
- Küçük küçük mezar olasın (parçalanarak öl) (KK11).
- Şu memeden emdiğin irin ola şu memeden emdiğin kan ola! (KK11).
- Dilin dependen (tependen) çekile (KK1).
- Gara (kara) yerin dibi (KK1).
- Oyum oyum oyulasın, samsak (sarımsak) gibi soyulasın (KK4).
- Gızıl gızıl bişesing, gızıl ataşlara düşesing (KK1).
- Allah sana bi zembil küncü (susam) vere, sayısınca sancı vere (KK3).
- Öllüğün körü (KK2).
- Şiş çakıla (KK11).
- Ağzına yuyucu (gassal) barma (parmağı) gire (KK11).
- Tekerin (tekerlek) ters döne (KK14).
- Kanlı gömleğin gele (KK14).
- Tekerler altında kalasın (KK14).
- Allah canımı ala da kurtulam (KK17).

Görüşmeciler arasındaki 2000 sonrası doğanlara sorulan beddualar genel olarak bir yöreye ait beddualar değil çoğunlukla dijital medyada, Hollywood film çevirilerinde sıklıkla rastlanan kötü dileklerdir. Dört katılımcıya sorulan beddualara verilen cevaplar ise şöyledir:

- Kahrolası (KK7).
- Allah seni kahretsin (KK7).
- Allah belanı versin (KK8).
- Allah'ından bulasın (KK9).
- Canın çıksın (KK9).
- Allah cezanı versin (KK10).

5. Makro Yapı

5.1. Tematik Yapı

Sıradan bir topluma atfedilen pratikler, simgeler, semboller ve de temsiller, toplumun dil, gelenek, norm ve değer gibi unsurları o toplumun kültürü biçiminde değerlendirilmektedir (Yaylagül, 2006, 111). Kültür kavramının herkesçe kabul edilen genel geçer bir tanımının olduğunu söylemek mümkün gözükmemektedir. Fakat bu kavram toplumlar hakkında bir şey söyleyebilmek, onları anlayabilmek, pratiklerini anlamlandırabilmek adına da oldukça önemlidir. Bedduaların geneline bakıldığında kötü dilekler ölüm üzerinden ilenmeye varmaktadır. Bu kötü dilekleri kullananların genel olarak kadın olduğu düşünüldüğünde ataerkil düzende toplumsal bir sıkışmışlık yaşayan kadının bir nevi katarsis yaşamak amacı ile ilendiği düşünülebilir. İçerisinde “ölüm” kelimesi kullanılmasa da ölüm dileği etkili ve orijinal bir biçimde sunulmaktadır. Bedduaların genel olarak ana fikri ilahi güçten kötülük dilemeğidir. Buradan bakıldığında söylenen sözler ana fikirle uyumlu görünmektedir. Her ne kadar muhatap belli olmasa da türlü kişilerin muhatap alındığı düşünülmektedir. Muhatabın belli olmaması durumu enformasyon eksiltimi olarak düşünülebilir. Ancak beddualar kesin ve belirli olan kişilere yöneltilmek zorunda değildir. Bazen bir nesneye, bazen dolaylı olarak bir bireye yöneltiler. Bu yüzden içeriklerde muhatap ismi geçmemektedir. Ancak bazı istisnalar da bulunmaktadır. Katılımcılardan elde edilen “yiğit iken yıkılasın, dal iken devrilesin” bedduası aralarında istisna olarak kabul edilebilir. Anadolu’da yiğitlik genç erkeğe atfedilen bir özellik olarak bu bedduanın muhatabının bir erkek olabileceği söylenebilir. Beddua eden kişinin karşısındaki kişiye ilenirken istediği şey, genç yaştaki erkeğin ölmesidir. Yine “Allah gannıga vere eline vermeye (Allah karnına versin, eline vermesin)” (KK2) ilenci de kadına yönelik bir söylemdir. Söz konusu kişinin yeni evli ya da doğurganlığını henüz kaybetmemiş, çocuğu olmayan bir kadın olduğu düşünülebilir. Beddua eden kişi karşısındaki kadının çocuğunun olmamasını dilediği anlaşılmaktadır. Bedduaların genel teması her ne kadar ölüm olsa da farklı temenniler de içermektedir. Ancak genel olarak muhatabın canının yanması türlü şekillerde istenmektedir. Genel olarak bu ilençler geleneksel aile yapısı içerisinde hiyerarşik yapının (anne-çocuk, kaynana-gelin, gelin-görümce vs.) birbirlerine kullandıkları etkili sözlerdir. Ancak bazen ise birbirinden hoşlanmayan ve aralarında bir hiyerarşik ilişki olmayan iki kişi arasında da kullanılmaktadır. Katılımcılardan birinin erkeklere özgü yapılan beddualardan bahsetmesi de ilencin muhatabına bir örnektir:

“Erkeğe derler kanlı gömleğin gele, tekerin ters döne. Allah! tekerler altında kalasın” (KK17). Yine çocuklara ya da farklı muhataplara da belirli ilenme biçimleri olduğunu aktarmaktadır: “Çocuklara da Allah seni büyüttmeye, bastık serilsin, bastık sıcak ya bilmiyorum yani. Bak söylüyorsun ama mana olarak farkında değilsin bile. Aynı stres topu gibi sinirleniyorsun bir şey diyemiyorsun ancak beddua veriyorsun” (KK17).

Katılımcının kullanılan bedduaların içeriğini düşünmediğini, ne anlama geldiğine dikkat etmediğini ifade etmesi beddua kullanımının anlık, gelişigüzel bir tepki olarak da söylendiğini düşündürülebilir.

Bedduaların konuşma dilinde sadece karşıdaki kişiye ilenme şeklinde olmadığı bilinmektedir. Hedef kişi ve bağlam bu noktada çok önemlidir (Ersöz, 2011, 1112). Eğer ilenen kişi karşısındaki kişiye beddua ediyorsa tam bir ilenme söz konusudur. Örneğin “yüzün gülmeye (KK2), ömrüne doymayasın (KK2)” gibi. Bazen de hedef kişi konuşanın bizzat kendisi olarak görünmektedir. Örneğin “Allah canımı ala da

beddualardandır. Burada güç ve iktidar ilişkilerinden söz edilebilir. Otorite olarak kaynanalık müessesesi gelinine ilenmektedir. Bu ilenme kimi zaman bir fikir ihtilafı oluştuğunda kimi zamansa iktidarını ortaya çıkarmak istediğinde ortaya çıkmaktadır.

Beddualar sözlü kültürün bir ögesi olarak toplumsal bağlamdan ve tarihten ayrı düşünülemez. Nitekim Gaziantep'linin halk arasında "Antep Harbi" olarak ifade ettiği Kurtuluş Savaşı döneminde Fransızlar tarafından işgal edildiği herkes tarafından bilinmektedir. Şehrin o dönem toprakla saldırıya maruz kaldığının göstergeleri il merkezindeki kale duvarlarında izler taşımaktadır. Nitekim "Bedenee Fransız topu deye" (KK2) (bedenine Fransız topu değsin) bedduası da yine ölüm dileminin bir biçimi olarak tarihsel geçmişe bir gönderme yapmaktadır. Bu beddua sözlü tarih kaydı olarak da önemli görülmektedir.

Ölüm dileminin farklı bir göstergesi olarak "yüzüne bastık serile" (KK1) bedduası yine bir gündelik hayat pratiğinin ilenç yoludur. Zira bastık Gaziantep'te üzüm şirasından elde edilen kaynatıldıktan hemen sonra toprağın üzerindeki bezlere sıcak bir şekilde dökülen bir yiyecek çeşididir. Buradaki beddua da yine toprak altında yatmaya bir gönderme yaparak ölüm dilemektedir. Yine bir mutfak unsuruna gönderme yapan "köküne sumak suyu sıkıla" (KK1) ilenci de toprak altında yatmaya yani ölüme bir göndermedir. Aynı zamanda sumak suyu kentte yemeklerde sıklıkla kullanılan bir gıdadır.

Söylem analizinde ön varsayımları ya da ima edileni açığa çıkarmak oldukça önemlidir (Van Dijk, akt. Çomu ve Haliqa, 2015, 50). Beddualarda doğrudan değil ama dolaylı şekilde söylemenin yani ima yoluyla ifade etmenin en yaratıcı şekillerinden biridir. Ölüm dileminin bin bir türlüünü ima yoluyla göstermektedir. Örneğin "başına him daşı dikile" (KK4) kargışı da bunlardan biridir. Mezar taşının sağlam olmasını ima ederek ölüm dileminin türlü yollarından biri olarak görünmektedir.

Anlaşılabacağı üzere beddualar toplumsal bağlamdan ayrı düşünülemez. Çünkü söylemin bağlamı mutlaka incelenmesi gereken noktalardan biridir.

6. Mikro Yapı

İlençler sadece konuşma dilinde kötü dilek anlamında değil başka işlevlerle de kullanılabilir. Bunlar bazen gerçekten beddua işlevi iken bazen bir hayıflanma, yemin etme ya da küfür etmek biçiminde kendisini gösterir. Bahsedilen bu işlevlerin tespiti için ilk önce beddua içerisindeki kötü dileğin hedefteki kişiye göre bir tasnifi yapılmalıdır. Genel olarak Antep beddualarındaki hedef kişi "sen (konuşanın dışındaki kişi)" olarak kendini gösterir. "Yüzüne yüz evin karası çekile" (KK1), "canından ciğerinden bulasın" (KK1) gibi ilençler buna örnektir. Görüşmecilerden 50 yaşındaki KK16 da hedef kişi ile ilgili görüşlerini bildirmektedir:

Aslında genelde kadınlar karşısındaki kişiden korkmuyorsa sesli bir şekilde söylüyor, ama mesela kaynanasına sessizce söylüyor. Biraz da korkmakla alakalı bence. Yani karşısındaki kişinin hismından korkuyorsa duymamasını tercih ediyor. Karşıdaki kişi duymasa da ona hitap eder şekilde söylüyor işte.

Gaziantep'te kullanılan beddualar genel olarak kurallı yapılardır. Yani yüklemi sonda olan cümlelerdir. "Aydın bayın olasın", "yağlı makaslara gelesin" (KK3) gibi ilençler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Ancak bazen devrik yapı cümleler de beddualarda görülebilmektedir. Özellikle Antep beddualarında bedduanın sonuna şöyle "şeyle" kelimesi sıklıkla eklenebilir. Örneğin. "Dilin dependen çekile şeyle" (KK1). Şeklinde bir kullanım söz konusu olabilmektedir.

Yüklemi olmayan yapıları da bu beddualarda görmek mümkündür. “Gara gara dert” (KK4), “kuzul kurt” (KK4) gibi.

Kip eklerinin kullanımı sıklıkla aynı biçimde kullanılmaktadır. Hemen hemen bütün cümleler üçüncü tekil kişi kip ekleri (-asın, -sın, -a) ile çekimlenmiştir.

Beddualar duaya benzer bir şekilde de kullanılabilir. Hedefteki kişi konuşanın karşısındadır. Konuşan kişi bazen kültürel ya da psikolojik duruma göre ağzından çıkan ilenci yumuşatma eğilimine girebilir. Bu da şu şekilde yapılır. Beddua cümlesinin içindeki olumsuz anlam korunur ama cümle biçimsel olarak olumsuz bir yapı haline getirilir (Ersöz, 2011, 1120). Mesela, “çenen çekile” (KK5) yerine “çenen çekilmeye” şeklinde kullanılır. Genelde bu durum örneğin, sınırlı bir anda anne kişinin kendi çocuğuna beddua ederken bedduayı yumuşatması biçiminde değerlendirilebilir.

Beddualarda aslında söylenmek istenen istek dolaylı yollarla ve daha etkili bir şekilde ifade edilmektedir. Bazen ardışık kelimeler ya da cümleler birbiriyle sadece söz ahenk katmak amacıyla ilişkilendirilmiştir. İki kelimeye sıklıkla yer verilmektedir. “Ulum ulum uluyasın” (KK4) ve “oyum oyum oyulasın, samsak gibi soyulasın” (KK4) gibi. Cümleler genel olarak kısa fakat metaforik anlatımlara sıklıkla rastlanmaktadır. Örneğin; “Ekmek atlı sen yaya olasın.” (KK1) gibi. Yine bazı beddualarda neden sonuç ilişkisi ilişkilerine dair de yapılar görülmektedir. Genellikle basit cümle yapılarına sahiptir. Bazı fiiller pasif yapıda iken “Köküne sumak suyu sıkıla, Yaşın yerde sayıla, Yüzüne yüz evin karası çekile” (KK1), bazıları aktif fiil yapılarına sahiptir. “Dilenemez dilenci olasın, Canından ciğerinden bulasın (KK1). vb.”

Gaziantep beddualarında genel olarak neden sonuç ilişkisi cümlelerde görülmemektedir. Ancak toplumsal bağlamda düşünülünce bedduaların yaşanan olaylardan ötürü ortaya çıktığı düşünülmektedir. Nitekim katılımcılar arasında kadının Gaziantep’teki toplumsal yüklerle tahammül edilemediği için ilençlere başvurduğunu ifade edenler de bulunmaktadır:

“Çaresizlikti, sıkıntıdan işte sıkıntılı aile. Ailede yükün hepsi annede. Erkekler çok para getiremediğinden daha bu yükün altında fıstık kırma, ip sarma, daha başka işler var mesela” (KK14). Katılımcı kadının toplumsal yüklerle baş edememesi üzerinden bir değerlendirmeye gittiği görülmektedir. Özellikle X kuşağından olan bu katılımcı kendi çocukluk ve gençlik dönemlerinde ev kadınlarının ekonomik kaygılarla ev dışı ağır işlerde çalıştığını ve zorlandığını vurgulamaktadır. Bundan mütevellit yardımı bekledikleri mercii olarak ilahi güce yönelmektedirler:

Komşularımız fıstık kırarlardı, N. bacılar ip sarardı genelde, badem kırarlardı o bademin fıstığın kabuğu da kendilerine kalırdı. Kışın yakarlardı. Onun etkisi zaten; kadınlar çocuğa ulaşamıyor, evin geçimine ulaşamıyor, temizliğine ulaşamıyor bu sefer her sıkıntı kendine. Başlıyor bedduaya...(KK14).

Beddualarda işlevsel ilişki bazen zıtlıklar üzerinden bazen örnekler üzerinden götürülmektedir “Oyum oyum oyulasın, samsak gibi soyulasın, Ekmek atlı sen yaya olasın” (KK1).

Beddualarda kelime seçimlerinde çok fazla yananlam ve metaforik anlatım görülmektedir. “Ciğerin ağzından gele” de kast edilen anlam muhatabın bir hastalığa yakalanmasıdır. “Kepeen kesile” (kepeğin kesilsin) (KK5) ile muhatabın gelirinin kesilmesi yönünde bir istektir. Kepek burada ekmek anlamında da kullanılabilir saçtaki kepek anlamında da. Eğer saçtaki kepek anlamında kullanılıyorsa muhatabın ölmesi istenmektedir. “Yüzüne yüz evin karası çekile” deki anlam da utanılacak

işlerin muhatabın başına gelmesi isteğidir. Yine “Çenen çekile” (KK5) ilenmesinde de bir mecazi anlam söz konusudur. Çok konuşan bir insanın artık susması için zikredilen bir bedduadır. Genel anlamda bedduaların büyük bir çoğunluğu mecazi anlam içermekte, metaforik anlatım yapılmakta ve söylenmek istenen kargışlarda yan anlamlar bulunmaktadır.

Bedduaların söylem biçimlerine bakıldığında genel olarak etkiyi artırmak için pekiştirme cümleleri kullanılmaktadır. Bu durum muhatabın daha üzerinde daha etkili olabilir. Örneğin “küçük küçük mezar olasin” (KK11) da ikileme kullanılarak kişi hem kendisini hem de muhatabı arzuladığı şeyde ısrarcı olduğuna inandırmak isteyebilir. Yine ölüm dileminin farklı bir biçimi olarak “Delik delik olasin da saraç süzek olasin” (KK1) ilenci ile istek pekiştirilmekte karşıdaki kişinin süzek gibi delik delik olması istenmektedir. Bu tarz ikilemeler beddualarda çok sık görülmektedir. Böylece anlatım karşıdaki kişiyi daha çok etkilemekte, ruhsal olarak bir rahatlamaya varılması da mümkün olabilmektedir. Katılımcılardan biri kadınların beddua ederken içerisinde olduğu duygu durumu ve motivasyonunu şu şekilde anlatmaktadır:

E tabii psikolojik olarak rahatlaması lazım kadının rahatlatır mı rahatlatmaz mı bilmem ama bir yerde patlaması lazım veya Ne diyelim o vücutta biriken İrini akıtmak gibi sivilceyi patlatmak lazım. Evet kendisini rahatlatıyor. Psikolojik olarak rahatlatma boşaltma yani. (KK13).

Bedduaların söylemi genel olarak değerlendirildiğinde çoğunlukla kadınların gündelik hayatta kendilerini ifade etmelerinin bir biçimi olarak ilenmeye vardıkları, bunu yaparken de çeşitli pekiştireçler kullanmak yoluyla etkiyi arttırdıkları, genel olarak istek ve emir kipleri ile kargışları kullandıkları, benzetme, mecaz ve metaforik yollarla bedduaları küçük birer sana eserine dönuştürdükleri, bu ilençlerin estetik olarak duyulara hitap edebildiği, toplumsal sıkışmışlığın bir göstergesi olarak beddualara başvuranların cezayı ilahi güçten bekledikleri ve bu noktada ontolojik bir suç birliğine gittiklerini söylemek mümkündür. İlenme toplumun tarihi, pratikleri, inançları, değerleri, gelenekleri, tutumları, normları ile doğrudan ya da dolaylı olarak organik bir ilişki içerisinde.

Z kuşağı olarak tanımlanabilecek jenerasyonun sorulan beddualara daha evrensel boyutta bilinen cevapları ataerkil geleneksel aile yapısından uzak bir yaşam deneyimleri olmasından kaynaklanabilir. Aynı coğrafyada aynı kültürde yaşadığı düşünülse de sözlü kültürün etkinliği ve sosyal aile yapılarında değişiklik olduğu düşünülebilir. Yazılı kültürün sözlü kültürde oluşturduğu değişim ve dönüşüm de bu bağlamda etkili olabilir. Z kuşağı dijital dünyayla oldukça sıkı bir bağ oluşturmuştur. Aile nüfus sayıları geçmişe nazaran daha az sayıda ve akrabalık ilişkilerinde değişiklikler meydana gelmiştir. Gaziantep beddualarını bilmiyor oluşları bu durumdan kaynaklanıyor olabilir. Nitekim 23 yaşındaki katılımcı bu konuyla ilgili:

“Artık hepimiz kendi odalarımızda izlemeler yapıyoruz, ailelerimiz akraba ziyaretlerine gitseler de biz gitmemeyi tercih ediyoruz. Hayatı internetten takip ediyoruz” (KK12) diyerek gündelik yaşamdaki pratiklerin değişim ve dönüşümüne işaret etmektedir.

Beddualar olumsuz etki yaratan kaynağa yönelik olarak ortaya çıkmakta olduğundan her ne kadar unutulmaya yüz tutmuş olsa da bugün küresel boyutta bir saldırı olduğunda bile kitle iletişim araçları yoluyla ilenme kültürü sıklıkla ortaya çıkmakta çaresizliğin dışavurumu olarak olay sosyal medyada ilahi güce havale edilebilmektedir. Çünkü dönemler değişse toplumsal yapı dönüşüme uğramış olsa da insanın içinde bulunduğu acizlik durumu çeşitli durumlarda ortaya çıkabilmektedir. Z

kuşağı katılımcılardan biri de bu durumla ilgili şunları söylemektedir:

Bazen öyle bir durum oluyor ki, elimiz yetmiyor bir zulmün olduğu yerde mesela elimizden bir şey gelmiyor. Etiketlerle paylaşımlar yapıyoruz. İşte orada failerin kahrolması için kötü dileklerde bulunabiliyoruz. Çünkü başka yapacak bir şey yok, bari diyoruz bu şekilde sesimizi duyuralım. Kimin yanında olduğumuz da bilinsin. (KK15).

Kitle iletişim araçlarında görülebildiği gibi toplumun genelinin kültürüne ve halk bilimine ait değer ve normlardan faydalanarak kitleleri etkisi altına almak; ortak değerler, ortak bir bilince daha basit ulaşabilmek ve topyekûn bir toplumsal psikolojisi oluşturmak amaçlanabilir. Bu durum da toplum kültürünün ve değerlerinin kuşaklar arasında aktarımına katkı sağlayabilir ya da yeni bir iletişim dilinin ve kültürünün oluşmasına neden olabilir (Topçu Temelli, 2021, 221). Nitekim bugün yerel kültürün taşıyıcı temsilleri olarak Türk televizyon dizilerinde de bu tarz örnekleri görmek mümkündür.

X ve Y kuşağı olarak adlandırılan kitlenin hâkim olduğu geleneksel kalıplara ve sözlü kültür öğelerine beddualar özelinde Z kuşağı ya da 2000 sonrası doğan grup pek fazla vakıf değildir ya da bu kültürel kodlara gönderme yapan söz öbeklerinin değişmiş ve dönüşmüş biçimleri gençlerce kullanılmaktadır:

Beni sinirlendiren bir durum olduğunda Allah belanı versin diyorum. Veya sosyal medyada bir kötü olay olduğunda bunu telefondan da yazdığım oluyor. Aslında anne babamdan duyuyorum değişik beddualar fakat ben kullanamıyorum, telaffuz bile edemediğim oluyor. Sonuçta biz onlar gibi de bir hayat yaşamadık ki kullanalım. (KK12).

Sözlü kültürden elektronik ve teknolojik kültürel alana doğru giden bir süreçte geleneksel unsurların söz konusu bu kültürel alanlardan varlığını hangisinde sürdürüyorsa onun belirli özelliklerini yansıtacağı düşünülmektedir. Sözün temelde bir iletişim aracı biçiminde kullanıldığı geleneksel alanlarda çok fazla örneği olan bedduaların elektronik ortamda da var olduğu bilinmektedir (Kasımoğlu, 2018, 48). Bu konuyla ilgili Y kuşağı bir katılımcı sosyal medyada gençlerin kullandığı bedduaların evrensel olduğuna dikkat çekmektedir:

Bence gençler bunları kullanmıyor, onlar klişe herkesçe bilinen bedduaları biliyor. Biz de çok kullanmıyoruz aslında ama bizim büyüklerimizden çok duyardım. En ufak bir olumsuz olayda bile beddua. Şimdilerde bölgeleri konu alan dizilerde bazen gördüğüm duyduğum oluyor. Onların da ne kadar yansıttığı tartışılır tabi. (KK18).

Geleneksel olan sözlü kültür öğeleri teknolojinin gelişimi ile varlıklarını nasıl sürdürebilirler ya da sürdürebilirler mi? Barry Sanders teknoloji ile yazılı ve sözlü kültürün zarar gördüğü ve buna bağlı şiddetin de arttığını öne sürdüğü Öküzün A'sı eserinde şu tavsiyede bulunur:

Okuryazarlığa giden yol, yeni doğmuş bir bebeğin ilk hareketinde, nefes almada yatar. İnsan sesi, bir cıgılık halinde yazılı kültürün yolunu gösterir. Ancak bu yol tıkalı. Televizyondan sinemaya, plaklardan CD'lere, bilgisayarlara, video oyunlarına kadar uzanan, aklınıza gelebilecek her türlü elektronik aygıtlarla tıkanmış durumda. Öğretmenler ve anne babalar, çocukları okuryazar insanlar olarak yetiştirmeyi düşünmeye başlamadan önce onları birer sözlü kültür varlığı haline getirmeliler. (Sanders, 2013, 6).

Alkışlar, bireylerin sosyo-psikolojik açıdan tabiattaki olaylara büyü bir hükmetme isteklerinde kullanılmaktadır. Nazım özellikli sözler olarak meydana gelmiş oldukları da söylenebilir. Zamanla bazı sözlerde kısalma ve kalıplaşma gerçekleşmiş, daha uzun olanlar ve bellekte kalabilen poetik metinlerse bağlı

oldukları konteks ya da uygulamada yaşamaya devam etmiş, başka isimler almıştır (Duymaz, 2000, 21). *İçerik olarak benzemeseler de yapı olarak alkışlara benzeyen kargışlar da uzun süre hafızada kalabilen*, bazı kısaltmalarla açıklanan ve bağlı oldukları kontekslerde yaşamaya devam eden yapılardır. Her ne kadar günümüzde yazılı kültürün ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile yerel dilde kullanımı konusunda azalmalar olabileceği düşünülse de kötü dilekte bulunmak gereksinimi bedduanın bir şekilde farklı bir formda sosyo-psikolojik bakımdan ilahi bir hükmetme isteği ile *öznelerce kullanılabileceğini akla getirmektedir*.

Sonuç

Ataerkillikteki toplumsal söylemler erkek egemen yapıların oluşumunda önemli bir etkidir. Kültürel anlamda erkeklerle ilgili bir üstünlük söylemi kasıtlı bir biçimde yaratılmaktadır. Erkeğin esas olarak kabul edildiği, kadının ise erkek üzerinde hakimiyet kurabileceği bir varlık olarak tasavvur edildiği toplum yapıları tam olarak böyledir. Erkek kadın karşısında başat olmaktadır ve bu çeşit toplumlar da çoğu alanda erkekler kadınlardan daha güçlüdür, yıkıcıdır ve her konuda güç sahibi kudretli bir varlıktır. Bilhassa ataerki toplum yapılarında erkeğe biyolojik bir üstünlük atfedilmektedir. Erkeklik genelde şiddet içerikli olgularda daha fazla pekiştirilir. Savaşmak, kavga etmek ya da küfretmek gibi eylemler bunlara örnek olarak gösterilebilmektedir (Demren, 2008, 325). İlenme kültürü yüzyıllar içerisinde çevreye, coğrafyaya, sosyal yapılara göre değişkenlik gösteren pek çok değişime rağmen farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. İnsanın doğaya, hastalığa, sıkıntıya ve daha çok farklı dinamiğe bağlı olarak ortaya çıkan bir dışavurum şeklindedir. Burada dışavurumun biçimi beddualardır. İçerdiği anlamlarla kültürün taşınmasında estetik bir unsur olarak göze çarpmaktadır. Çoğunlukla kadından devrolunan bedduaların kadın sözüyle oluşturulmuş söz sanatları gibi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Eril tahakkümü cezalandırmanın başka türlüünü tasavvur edemeyen kadının bir şey söyleme ve cezalandırma gerekliliğini ilençlerle yapmasının gündelik yaşama katlanmanın tahammül edilebilir bir biçimi olduğu söylenebilir. Özellikle geleneksel aile yaşamında duyduğu öfkeyi açığa çıkararak rahatlama yaşamı daha makul bir düzeye getirmektedir. Hiçbir şey elinden gelmediğinde ilahi olana havale ederek kendini garantiye alma ve sorunu ilgili makama iletme hâli her ne kadar bir rahatlama unsuru olsa da aynı zamanda sıkıntıların yekununu sırtlanarak üzerinden atma hâli gibi de görünmektedir. Beddualar bir nevi kendini emniyete alma ve sigortalama işlevini üstlenmektedir. Öte yandan bedduaların yeni kuşak tarafından çok fazla tercih edilmiyor oluşu, toplumsal düzende meydana gelmekte olan sosyokültürel değişim ve toplumsal dönüşümü de akla getirmektedir. İnsanların topluluk ve cemaatler olarak var olması durumunun yerini bireyselliğe bırakması, küresel evrensel kültürün dünya genelindeki hakimiyetinin artması, kültürler arası farkların yerini egemen tek bir global kültürün almaya başlaması, kültürün tekipleşmesi gibi fenomenlerin bedduaların işlevini kaybetmesine neden olduğu düşünülmektedir. Küreselleşmenin de etkisiyle bilginin makro bir evrende hemen herkesçe kitle iletişim araçları yoluyla erişilebilir olması yerelde ve belirli bir bölgeye ait olan sözlü kültür öğelerini aşındırmış olabilir. Diğer bir açıdan kadınların toplumsal yaşamdaki görünürlüklerinin artmasının ve daha dinamik bir alanda var olmaya başlamalarının kendilerini ifade etme biçimlerinde yeni yollara sapmasına, farklı araçlarla eyleme geçebilmelerine zemin hazırladığı sonucuna da varılabilir. Kültürün yitip gitmeye başlaması ise bedduaların yerini ruhsuz tek düze global boyutta kullanılan klişe sözlerle bırakmasına sebep olmaktadır. Çalışma Gaziantep'teki mikro yaşamların anlam dünyalarının inşasına değinmesi

ve öznelerinin dilinden bedduaların kuşaklararası durumunu incelemesi bakımından biriciktir. Bedduaların kullanımı, yaygınlığı ve biçimleri her ne kadar değişiyor olsa da bu kültürün devamlılığını sağlayacak bir öneri olarak somut olmayan kültürel mirasın bir unsuru olarak bedduaların gelecek nesillere kullanım işlevini yitirmiş de olsa yazılı hâle getirilerek aktarılmasını sağlamak tavsiye edilebilir.

Kaynaklar

- Aksan, Doğan. *Türkçenin Gücü*, İstanbul: Bilgi Yay. 2001.
- Aktaş, Gül. “Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak”. *Edebiyat Fakültesi Dergisi / Journal of Faculty of Letters Cilt/Volume 30, Sayı/Number 1*, (2013), 53-72.
- Akturan, Ulun. “Söylem Analizi”, *Nitel Araştırma Yöntemleri* ed. Türker Baş ve Ulun Akturan, 25-40 Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008.
- Atmaca, Emine. “Antalya Ağızlarında Dua ve Beddualar”. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi 7/19*, (2019), 42-80.
- Bars, Mehmet Emin. “Manas Destanı’nda Alkış ve Kargışlar”. *Asos Journal*, s2, (2014), 200-213.
- Çelik, Hilal-Ekşi, Halil. “Söylem Analizi”, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27/27 (2008), 99-117.
- Çevik, Mehmet. “Bedduanın Estetik İfadesi: Mânilerde Kargışlar. *Türkbilig/ Türkoloji Araştırmaları Dergisi 30*, (2015), 1-21.
- Çomu, Tuğrul-Halâiqa. İslam. “Web İçeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi”. *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri* ed. Mutlu Binark. (26-87). İstanbul: Ayrıntı yay, 2. Basım, 2015.
- Demren, Çağdaş. Ortadoğu’da Ataerkillik ve Erkeklik İlişkileri, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 32 No:2*, (Aralık 2008), 321-329.
- Dursun, Aysun. Bedduaların Estetiği, 4. *Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri 22-24 Aralık 2011 Muğla*. ed. Mehmet Naci Önal, 2/435-442. Ankara: Ofset Yayıncılık 1. Baskı, 2012.
- Duymaz, Ali. Sihir Şiirlerinin Bir Türü Olarak Alkışlar, *Milli Folklor Dergisi*, Yıl:12 S:45, (2000), 15-21.
- Elçin, Şükrü. *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ Yay., 8. Baskı, (2004).
- Ercan, Gülsüm Songül-Danış, Pınar. “Söylem, Söylem Çözümlemesi ve Eleştirel Söylem Çözümlemesi: Tanımları ve Kapsamları”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6/2 (2019), 527-552.
- Ersöz, Serpil. “Türkiye Türkçesinin Doğu Grubu Ağızlarında Bedduaların İşlevleri ve Cümle Yapıları Arasındaki İlişki.” *Turkish Studies 6*. (2011), 1111-1128. DOI:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1953> .
- Erzen, Jale Nejdet. *Çoğul Estetik*, İstanbul: Metis Yay. 2016.
- Goody, Jack. *Yazılı ve Sözel Arasındaki Etkileşim Okur-Yazarlık, Aile, Kültür Ve Devlet Üzerine İncelemeler*, İstanbul: Pinhan yay. 2013.
- Harmanlı, Meriç. Dede Korkut Hikâyelerindeki Alkış ve Kargışlara İşlevsel Bir Yaklaşım. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 23 (2012), 1-17.
- İnceoğlu, Yasemin G. Çomak, Nezahat A. *Metin Çözümlemeleri*, İstanbul: Ayrıntı yay., 2009.
- Kasımoğlu, Seval. Elektronik Kültür Ortamında Bedduaların Dönüşümü, *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, C: 11, S:24, (2018). 47-58.
- Kaya, Doğan. *Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay. 2001
- Kaya, Doğan. “Dualar ve Beddualar”. *Türk Bilimi Araştırmaları*. 4/4, (1997). 99-121.

- Kaya, Doğan. *Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2007
- Keskin, Ahmet. *Türk Kültüründe Alkışlar (Dualar/İyi Dilekler) ve Kargışlar (Beddualar/ Kötü Dilekler): Metin ve Bağlam Merkezli Bir İnceleme*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2018.
- Kozak, Metin. *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımla Teknikleri*, Ankara: Detay Yay, 2014.
- Ong, Walter J. *Sözlü ve Yazılı Kültür Sözlük Teknolojileşmesi*. İstanbul: Metis yay. 4. Basım. 2013.
- Özçetin, Burak. *Kitle İletişim Kuramları Kavramlar, Okullar, Modeller*. İstanbul: İletişim yay. 4. Baskı. 2020.
- Sanders, Barry. *Öküzün A'sı Elektronik Çağda Yazılı Kültürün Çöküşü ve Şiddetin Yükselişi*. İstanbul: Ayrıntı yay. 3. Basım. 2013.
- Şahiner, Ahmet Emin. *Gaziantep Halk Kültürüne Dua (Alkış) ve Bedduaların (Kargış) Halkbilimsel İncelemesi*, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep, 2014.
- Telli, Burak ve Yavuz, Serdar. Adıyaman Ağzı Söz Varlığına Katkılar: Beddualar, *Journal of History School*, 44 (2020), 427-439 DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh41869>
- Terzioğlu, Öykü. Alkış ve Kargışların, Sözlü Kültürdeki Yerleşik Kodların Aktarımını ve Yeniden Üretimini Kolaylaştıran Biçimsel Özellikleri, *Milli Folklor Dergisi*, Yıl:19, S. 75, (2007), 34-37.
- Topçu Temelli, Nazmiye. Günlük İletişimde Kargışlar ve İletişimsel İşlevleri, *Türkbilig*, S.42, (2021), 211-222.
- Tunalı, İsmail. *Eстетik*, İstanbul: Remzi Kitabevi. 1998.
- Van Dijk, Teun. Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım, *Söylem ve İdeoloji Mitoloji, Din, İdeoloji* ed. Barış Çoban- Zeynep Özarslan. 13-112. İstanbul: Su yay. 2003.
- Yaylagül, Levent. *Kitle İletişim Kuramları*. Ankara: Dipnot yay. 1. Baskı. 2006.

Kaynak Kişiler

- KK1: F.Ç. (55 yaşında ilkököl mezunu, ev kadını)
- KK2: E.G. (60 yaşında ilkököl mezunu, ev kadını)
- KK3: N.K. (29 yaşında ön lisans mezunu, ev kadını)
- KK4: Y.S. (30 yaşında ön lisans mezunu, ev kadını)
- KK5: M.Ç (40 yaşında, yüksek lisans mezunu, devlet memuru, erkek)
- KK6: M.G. (41 yaşında, lisans mezunu, esnaf, erkek)
- KK7: H.Ç. (21 yaşında, lisans mezunu, mühendis, erkek)
- KK8: E.H. (20 yaşında, lisans mezunu, beyaz yakalı çalışan, erkek)
- KK9: D.A. (20 yaşında, lisans öğrencisi, kadın)
- KK10: Z.H. (18 yaşında, lisans öğrencisi kadın)
- KK11: N.G. (64 yaşında, ilkököl mezunu, ev kadını)
- KK12: G. Y. (23 yaşında, lise mezunu, mavi yakalı çalışan, kadın)
- KK13: M.S. (43 yaşında, lise mezunu, esnaf, erkek)
- KK14: H. Y. (62 yaşında, ortaokul mezunu, emekli, kadın)
- KK15: D. A. (24 yaşında, lisans mezunu, beyaz yakalı çalışan, kadın)
- KK16: T. A. (50 yaşında, lise mezunu, ev kadını)
- KK17: T. E. (61 yaşında, ilkököl mezunu, ev kadını)
- KK18: N. Ç. (38 yaşında, ön lisans mezunu, ev kadını)

Extended Abstract

Curse, are a form of retribution and demanding justice from the divine power against masculine domination, which is frequently expressed by women in the Southeast Region of Turkey, especially in Gaziantep. It is the reactions of people, sometimes against themselves and sometimes against various interlocutors. To be reproached is to make a bad wish. This concept can be seen not only as an Anatolian tradition but also as an element of Turkish-Islamic culture. It would not be wrong to state that curses are also used for the psychological relief of the speaker. The curses, which also emerge as a result of social solidarity and empathy, are also an indication of taking on the distress of the upset person together with him. It is to take a stand together against evil or evil. In addition to having a widespread social usage, they are composed of very original and creative words. While it is known that they are frequently used especially in patriarchal societies and times when oral culture is dominant, the use of curses today manifests itself in forms that are far from the unique forms and patterns of a region. In terms of social structure, curses, which are an important element of oral culture, especially in the way women make sense of life, are a sociological fact.

In terms of meaning, curses can be classified in various ways. In general; subjects such as death, persecution, oppression, family, relatives, illness, hereafter, marriage, cursing, poverty, eating and drinking can constitute the content of the curse. Of course, this situation may vary with the changes in the dynamics of the person's own life world, social norms, values, traditions, pressure factors, in short. However, especially in Gaziantep, the epithets that include these topics are quite common.

This study examines the place of the curses used in Gaziantep, especially in the lives of the generation called Generation X and Y, through discourse analysis, and at the that time, it is also interested that why they do not find a response in the world of meaning of Generation Z, which is characterized as the "new generation". This issue, which is addressed in the context of the differences between written and oral culture, aims to map the ethnography of cursing and to reveal the form of curses in oral communication. In this direction, the study looks at the macro and micro structures of the data (curses) obtained from the participants and examines their thematic and schematic structures under the title of macro structure. At the same time, the study is also interested in the participants' emotional states and motivations for using curses in their own words. At this point, it is emphasized that curses cannot be considered separately from society and that context and background information are very important. In the micro structure, some analyzes such as vocabulary and rhetoric are emphasized.

It is not a coincidence that in Gaziantep, where women are less present in social life and the public sphere, and where Generation X and partially Generation Y live, the use and variety of curses is more common and coincides with this time when the pressure of masculine domination is felt more. Curses actually materialize as the indirect and most effective expression of feelings that cannot be expressed. As a matter of fact, the fact that today's new generation of Gaziantep is not familiar with these phrases and sentences can be displayed as a result of that situation. Although it is thought that the culture of Beddua will not completely disappear and its transmission to generations cannot continue orally as it was in the past, preserving it in written form may be a reasonable way to at least prevent its disappearance. After all, language, like society, is a changing and transforming phenomenon, and it is likely that this movement is occurring. However, it is also important to record these oral culture values in order to describe the richness and style of the language.

